

การชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจำกัด กรณีศาลมีคำสั่งเลิกห้างและตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นผู้ชำระบัญชี
ในระหว่างที่ห้างถูกบังคับคดีในคดีแพ่ง

นางสาวกิจจา ท้าวสกุล

นิติกรชำนาญการพิเศษ

การชำระบัญชีเป็นการจัดการทรัพย์สิน จำหน่ายทรัพย์สิน ชำระหนี้ คืนทุน แบ่งกำไรของบริษัทและอาจต้องมีการสะสางงานที่ค้างอยู่ด้วย การชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๔๗ บัญญัติให้จัดทำตามบทกฎหมายลักษณะที่คงใช้อยู่ตามแต่จะทำได้ โดยหน้าที่ของผู้ชำระบัญชี คือ ชำระสะสางงานของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นให้เสร็จไป กับจัดการใช้หนี้เงิน และแจกจ่ายสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนนั้นรวมถึงกฎหมายได้ให้อำนาจของผู้ชำระบัญชีไว้ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๒๕๔ ดังนี้

(๑) แก่ต่างว่าต่างในนามของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทในอรรถคดีพิพาทอันเป็นแพ่งหรืออาญาทั้งปวง และทำประนีประนอมยอมความ

(๒) ดำเนินกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตามแต่จำเป็น เพื่อการชำระสะสางกิจการให้เสร็จไปด้วยดี

(๓) ขายทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

(๔) ทำการอย่างอื่น ๆ ตามแต่จำเป็น เพื่อชำระบัญชีให้เสร็จไปด้วยดี

โดยผู้ชำระบัญชีต้องดำเนินการตามมาตรา ๑๒๕๓ ภายใน ๑๔ วัน นับแต่วันที่ศาลตั้งผู้ชำระบัญชี กล่าวคือ

(๑) บอกกล่าวแก่ประชาชนโดยประกาศโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่อย่างน้อยหนึ่งคราวว่าห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นได้เลิกกันแล้วและให้ผู้เป็นเจ้าของหนี้ทั้งหลายยื่นคำทวงหนี้แก่ผู้ชำระบัญชี

(๒) ส่งคำบอกกล่าวอย่างเดียวกันเป็นจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ไปยังเจ้าหนี้ทั้งหลายทุกคน บรรดามีชื่อปรากฏในสมุดบัญชี หรือเอกสารของห้างหรือบริษัทนั้น

รวมถึงกฎหมายยังกำหนดให้ผู้ชำระบัญชีมีหน้าที่ทำรายงานการชำระบัญชี โดยการชำระบัญชีให้นำค่าฤชาธรรมเนียม ค่าภาระติดพัน และค่าใช้จ่ายซึ่งต้องเสียโดยควรในการชำระบัญชี ผู้ชำระบัญชีต้องจัดการใช้ก่อนหนี้เงินรายอื่นๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๖๓ ซึ่งหากปรากฏว่าเจ้าหนี้รายใดได้มีการบังคับคดีไว้แล้วอยู่ระหว่างดำเนินการบังคับคดี ต่อมาภายหลังศาลมีคำสั่งให้เลิกห้างและแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นผู้ชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจำกัดซึ่งเป็นจำเลยในคดีแพ่ง ดังนี้แล้ว โจทก์ในคดีแพ่งย่อมต้องยื่นคำทวงหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

รายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการของเจ้าพนักงานบังคับคดีกรณีศาลมีคำสั่งให้เลิกห้างและตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นผู้ชำระบัญชีในระหว่างที่ห้างถูกบังคับคดีไว้ในคดีแพ่ง โดยกรมบังคับคดีมีคำสั่งกำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้ชำระบัญชี ที่กล่าวมานั้น เป็นกรณีศึกษาจากการที่ศาลแพ่งดลิ่งชั้นได้มี

คำพิพากษาในคดีแพ่ง คดีหมายเลขแดงที่ ผบ ๔๔๘๕/๒๕๖๐ ให้จำเลยทั้งสามชำระหนี้ให้แก่โจทก์และเจ้าพนักงาน บังคับคดีได้ดำเนินการยึดทรัพย์ของจำเลยที่ ๑ ในคดีแพ่งของศาลจังหวัดตลิ่งชัน คดีหมายเลขแดงที่ ผบ๔๔๘๕/๒๕๖๐ โดยคดีอยู่ระหว่างการบังคับคดียังไม่แล้วเสร็จ ต่อมาจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดได้ถูกศาลแพ่งตลิ่งชัน มีคำสั่งในคดีแพ่ง คดีหมายเลขแดงที่ มย๔๕๗/๒๕๖๒ ให้เลิกห้างหุ้นส่วนจำกัดและแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดี เป็นผู้ชำระบัญชี เช่นนี้แล้ว หากมีการขายทรัพย์ได้ ก่อนจัดทำบัญชีแสดงรายการรับ - จ่ายเงิน เจ้าพนักงานบังคับคดี ต้องสอบถามไปยังเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกี่ยวกับการจัดการเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์ของจำเลยที่ ๑ เนื่องจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้ชำระบัญชีย่อมต้องทราบได้ว่าได้มีการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ในคดีแพ่ง แล้วหรือไม่เพียงใด

ความยุ่งยากในการดำเนินการชำระบัญชีโดยศาลแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นผู้ชำระบัญชี คือ การชำระบัญชีมีการกำหนดระยะเวลาไว้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะการยื่นแบบภาษีเงินได้นิติบุคคลที่ผู้ชำระบัญชี จะต้องยื่นแบบภาษีเงินได้นิติบุคคล หากมีการยื่นล่าช้าแล้ว ตามประมวลกฎหมายรัษฎากรระบุว่า ต้องเสียค่าปรับ และเงินเพิ่ม ซึ่งกรณีดังกล่าวหากเอกสารในคดีแพ่งที่จะต้องนำมาประกอบในการพิจารณาทำบัญชีแสดงรายการ รับ-จ่ายเงิน คู่ความนำส่งไม่ครบถ้วน การจัดทำบัญชีก็ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ ทำให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ซึ่งเป็นผู้ชำระบัญชีไม่สามารถดำเนินการนำส่งเงินค่าภาษีให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการจัดเก็บภาษีเงินได้ภายใน กำหนดระยะเวลา ซึ่งจะมีผลต่อการชำระค่าภาษีตามที่ ประมวลรัษฎากรกำหนดไว้ได้

ข้อสังเกต ผู้เขียนเห็นว่า ในกรณีที่เป็น การชำระบัญชี โดยศาลมิได้แต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดี เป็นผู้ชำระบัญชี แต่เป็นกรณีที่เป็นบุคคลอื่นเป็นผู้ชำระบัญชี ห้างหุ้นส่วนจำกัด หากเจ้าพนักงานบังคับคดีในคดีแพ่ง ตรวจสอบพบว่าอยู่ระหว่างดำเนินการชำระบัญชีของห้าง ดังกล่าวซึ่งยังไม่แล้วเสร็จ ก็ควรมีหนังสือสอบถามไปยัง ผู้ชำระบัญชีว่าได้มีการชำระหนี้ให้แก่โจทก์หรือเจ้าหนี้ ในคดีแพ่งแล้วหรือไม่ เพียงใด เพื่อมิให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการจ่ายเงินให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียในภายหลังต่อไป